

ז'איי ק'י

פעמים בלתי-ספורות בשבוע-עשר השנים האחרונות נשאלתי: "האם אתה כנעני?" בכל פעם עניתי את אותה התשובה: "מה זה כנעני?"

לא היתה זאת התחמקות. האמת הפשוטה היא כי המונח "כנעני" מערפל מאד. יש המייחסים אותו לקבוצה קטנה מסוימת, ויש המייחסים אותו לזרם מחשבתי כולל יותר, לו שותפות כמה וכמה קבוצות, בגילגולים שונים. יכולתי על כן לענות "כן" או "לא" באותה מידה של צדק.

פעמים רבות החלטתי לשים קץ, אחת ולתמיד, לשאלות אלה ולכתוב סידרת מאמר מים על גילגוליו של הרעיון הכנעני, בהדורותיו השונות. אך בכל פעם עצרתי בעיני. המיד חששתי שהדבר עשוי לעניין את הכותב יותר מאשר אותך, קורא יקר.

★ ★ ★

לפני חודש, בשיא הפולמוס האישי בין שלמה גרוזונסקי, הסופר חריף-הלשון של דבר, לבין המשורר הכנעני יונתן רוש, השתרבב גם שמי. בהתלהבותו הרבה ניסה הסופר האידישי לפגוע בכל מי שהריח בו ריח כנעני, ותוך כדי כך תקף גם את "עורך העולם הזה".

אמרתי לעצמי: הנה התירוץ אשר אתה מחכה לו. וכותך הלגיטימית היא להגן על עצמך, להסביר את טיב הרעיון הכנעני ואת חלקך (או חוסר חלקך) בו. אך שוב עצרתי בעיני.

עד שבא ראש-הממשלה ושר-הבטחון ו' הקדיש במאמרו, בשנתון הממשלתי האחד-רוב, חלק נכבד לחיכוך עם "קבוצת הכנעני" נים והפעולה השמית". אף שניהל את החיכוך בצורה הוגנת למדי (בניגוד ל' נימת דבריו בחיכוך הבלתי-פוסק עם "ה' שבועון המסויים"), הרי הקדים לו הערה תמוהה ביותר. הוא טען, לא פחות ולא יותר, שירשנו את רעיונותינו מאדם בשם הנרי ביירו, מי שהיה עוזר שר-החוץ ה' אמריקאי, שנאם כמה נאומים ברוח דומה בשנת 1954.

זה כבר היה יותר מדי. כי בצורה זו מחק ראש-הממשלה במחי יד התפתחות רעיונית של 15 שנים ויותר — התפתחות שהיא חלק מחיינו שלנו, וגם חלק מורכב של הנוער העברי בארץ.

אמרתי לעצמי: על כך אסור לך לשתוק. חייב אתה לספר את הידוע לך על פרק מסתורי ומרתק זה, קל וחומר בהיותך משוכנע כי פרק זה לא היה אלא הקדמה להתפתחות חשובה הצפונה עדיין בחיק ה' עתיד.

★ ★ ★

אך לא ארמה אותך: כל אלה אינם אלא תירוצים. הסיבה האמיתית אשר בגללה אני מתחיל השבוע לספר על פרשה זו היא שיש לי חשק לעשות זאת.

תמיד עקבתי בתשומת-לב מרותקת אחרי תופעה מוזרה זו ששמה גילגול של רעיון. כיצד נולדים רעיונות, כיצד הם פושטים צורה ולובשים צורה, כיצד הם מתגלגלים מאיש לאיש, נמגים ומתגברים מחדש, כיצד הם מתמוגים עם רעיונות אחרים, מתבגרים או מתים. בעיני זה הרבה יותר מעניין מאשר רומאן בלשי.

היסטורי הרבה לפני שהחלטתי לכתוב את הדברים בגוף ראשון. כל תיאור בגוף ראשון עשוי להחשיד את בעליו באגו-צנטריות יתרה, בבחינת מי שאומר: "ראו איזה איש מעניין אני! ראו מה עשיתי! ראו מה קרה לי!" מאידך גיסא, כשהדברים נאמרים בגוף שלישי, מאבדים הם הרבה מן האמיתות. אי אפשר לתאר את גילגול הרעיונות הכנעניים בשנות הארבעים מבלי לתאר את רקע חיינו דאז, את תחושתנו וסביבתנו, את האקלים הרוחני והמעשי בו חיינו. כל אלה ניתנים רק לתיאור סובייקטיבי, טבעי לעניו של היחיד, שלא הסתכל עליהם מבחוץ, אלא שחי בתוך הקלחת, התרשם והגיב בדרכו האישית.

אני מתיימר, איפוא, לכתוב היסטוריה אוביקטיבית (אם בכלל יש דבר כזה). רשאי אתה לחלוק לא רק על דעותי, אלא גם על הצורה בה אני מציג את הדברים. כל אשר אני יכול לנסות הוא: להישאר נאמן לאמת, כפי שאני רואה אותה.

ז'איי ק'י

אל ילמדו להתגלות אל זקנד

קנה תבנית

התריס הטוב ביותר במחיר הזול ביותר

הנושרד הראשי: תל-אביב, פרופ' שור 7, טל. 42193 — חיפה, מהגדס א. אורני, תל-חי 6, טל. 69574 — יפו, זילברמן את יעקב, שד' ירושלים 45, טל. 81320. נתניה, הר, שער הגיא 3, טל. 2651 — רמת-גן, דוכן, ביאליק 30, טל. 72500 — בנ-ברק, ז. גרוס, דסלר 16, טל. 72896; חנות "מאיר", ר' עקיבא 41, טל. 72584 — רמת-יצחק, אברמוביץ, ירושלים 28 — רמת-יוסף, בתיים, כליבו "סלע", מרכז מסחרי.

שרון וויט
מקום ביבו וויט

SHARON WHITE
מוצר להלבנת צמר, משי וניילון אשר הצהיבו

sharon

שוקי מעלים חיימים בעי

מחלקה להכנה לחינות בארות ולחוקדות

השבוע נפתחות כתות חדשות למוקדמות ולבגרות

הסדרות הסטודנטים של האוניברסיטה של תל-אביב

מתן
מכונס להשכלה

פרטים והרשמה בשעות 8:30-5:30 בערב

תל-אביב, רח' אנוקונסקי 4 (ביד אבן-גבירול, ארנוארוב)

"העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי המערכת והמנהלה: תל-אביב, גליקסון 8, טלפון 26785, ת.ד. 136 • מען מברקי: עולמפרס • דפוס משה שהם בע"מ ת"א, פין 6 • העורך הראשי: אורי אבנרי • המ"ל: העולם הזה בע"מ.